D 15
. D38 K7

THE LIBRARY OF CONGRESS

THE LIBRARY OF CONGRESS

PAMÁTCE DENISOVĚ

PŘEDNÁŠKA,

kterou vykonal k uctění památky

A. DENISE

v Hubbard Memorial. presb. chrámě
v Chicagu, Ill.

9. ledna 1921

JOSEF KŘENEK

CHICAGO, ILL.
1921

PAMÁTCE DENISOVĚ

PŘEDNÁŠKA,

kterou vykonal k uctění památky

A. DENISE

v Hubbard Memorial. presb. chrámě
v Chicagu, Ill.

9. ledna 1921

JOSEF KŘENEK

CHICAGO, ILL.

1921

323 Tiskem České Tiskárny 2234 S. Keazie Ave

D15
.D38K7

6
Copy

3540K
3M468

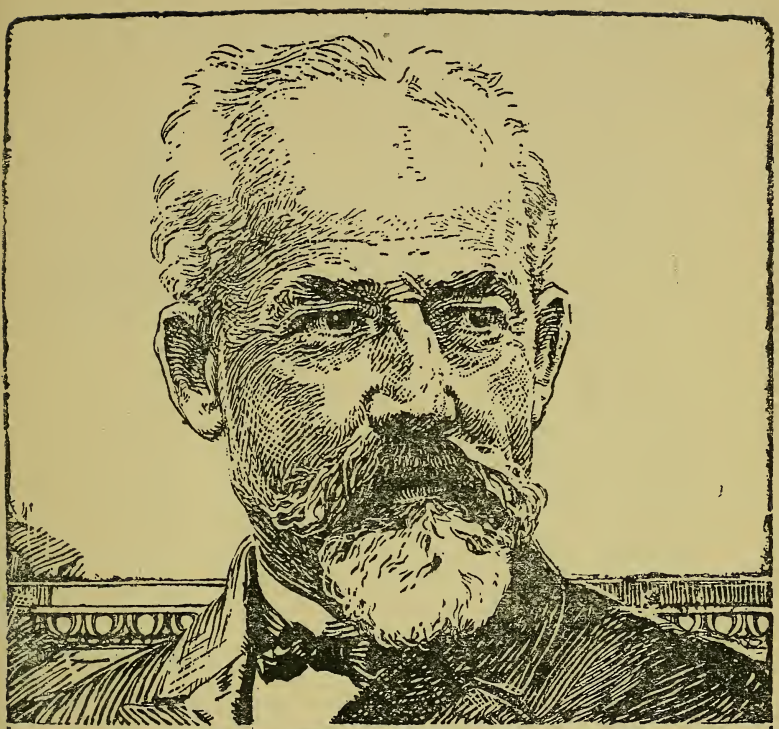

ERNEST DENIS

POKRAČOVATEL PALACKÉHO
VĚHLASNÝ OBHÁJCE
NAŠICH PRÁV

JAN AMOS KOMENSKÝ ve svém spisku "Štěstí národa" uvádí jako vrcholný stupeň štěstí: "je-li národ nějaký ku podivu národům jiným," má-li obdivovatele, přátele. To dle Komenského je květ dokonalého štěstí v koruně národního blaha.

Kdybychom toto měřítko vztáhli na národ náš jen povrchně, zdálo by se, že není národa nešťastnějšího. Jsouť naše dějiny krvavými dějinami stálých útoků nepřátelských, ničících tělo i ducha. Němci, Maďaři, Tataři, Řím, Habsburgové, Jezuité, tak to táhne naší minulostí, jako houfy přístrašných hrobařů. Byly doby, kdy český národ bez přítele, zapomenut, znehodnocen, pro své kacířství jako malomocný vykřičen a od celého světa isolován, musil žíti, neměl-li zahynout, z opačné, hrdinné filosofie: "Čím více nepřátel tím větší čest." Byly doby, kdy ztrativ samostatnost a sílu genia svého, znám byl na světě jen jako národ bohemů a cikánů.

A přece zas: povrchně by viděl, kdo by zahlédl jen samé trní v české koruně, trní bez květu přátelství. Kvetlot' i přátelství naše v nejtrnitějších stoletích. Našli jsme vždycky vzácné obdivovatele, právě pro naše odvážné myšlenky, naši opravdovost a oběti pro svobodu svědomí a práva všelidská. Třeba ne každý rok, přece aspoň po staletích, jako aloes, vzkvétalo nám vzácné přátelství ciziny. Velicí jednotlivci přišli, viděli nešťastného, a ohledávajíce, našli pod jeho ranami, co zasluhuje obdivu a plodí přátelství. Když pak zne-

hodnocený najde přítele, přátelství takové jistě něco znamená, dodávajíc nové důvěry v život.

Zdá se mi, že jsme se dožili doby, kdy na vlastní oči vidíme, jak v koruně našeho národa, okleštěného tolika bouřemi, vykvetly květy vzácného přátelství ciziny, hojnější, než kdykoli jindy. Za každým trnem válečných běd pučel květ přízně v dalekých krajích. Mámeť dobré přátele ve všech dílech světa, mezi všemi lidstva plemeny. O nich platí slova písma: "Bratr v soužení ukáže se." Ano, ukázali se, a bez jejich přátelství a součinnosti národ náš by nebyl viděl svojí svobody.

S jakou vděčností vzpomíná Masaryk v předmluvě k dílu Seton Watsona "Evropa v přerodu" těchto našich přátel, hlavně v světě anglosaském. "Seton Watson, Steed, Mme. Rose," volá, "Skot, Angličan, Italka, naši přátelé!"... "jsem vděčen za dlouhé přátelství, za radu a pomoc v mnohých obtížných politických situacích, za spolupráci v zájmu nové Evropy." A jak jsme vděčni za naše americké přátele od Roosevelta k Wilsonovi a všem ostatním!

Dnes pak, bratří a sestry, shromáždili jsme se zde, abychom vzpomínali jiného, nevšedního přítele a příznivce. Je to jeden z těch, o nichž můžeme říci s Komenským, že on jest "štěstím národa." Jsme šťastni, že jsme ho měli, ale bolestíme, že jsme dnes přišli vzdáti mu čest jako zvěčnělému. Platíť toto naše shromáždění památce Arnošta Denise, profesora moderních dějin na universitě pařížské, největšího českého a slovanského historika v cizině a důstojného pokračovatele Františka Palackého, otce naší moderní historie. Ve středu, 5. ledna t. r., roznesla se zvěst, že dokonal svůj plodný život, že odložil péro, jež tak obratně putovalo českými dějinami. Dnes již národ československý zapisuje jeho jméno zlatým písmem do svých dějin s uznáním, že jeden přítel jeho druhu vyváží celý národ přátel a přítelíčků neupřímných a sobeckých.

Tklivým momentem při jeho odchodu jest, že ještě

před dvěma měsíci tento dva a sedmdesátiletý stařec přišel navštíviti osvobozený národ životní své lásky. Bylť pozván do Čech, aby mluvil v pamětní den třistoletého výročí porážky bělohorské. Jistě nebylo povolanějšího muže pro tuto příležitost nad autora "Konce samostatnosti české" a "Čech po Bílé Hoře," který tak pravdivě nám již desetiletí svítil do toho bělohorského hrobu. Nenadál se však tenkráte ani on, ani národ, že přišel do Prahy se rozloučit už jako Simeon, který za dva měsíce řekne: "Pane, propustiž služebníka svého v pokoji, neboť viděly oči mé spasení tvé, kteréž jsi připravil lidu československému před obličejem všech lidí!"

A ještě v dozrávajícím kalichu jeho duše bylo mnoho vzácných semen pro náš národ. Když 12. listopadu sešel se se zástupci českobratrské církve evangelické, projadřoval radost nad novou dobou otevřenou Českobratrství, přál si, aby evangelíci čeští získali si mravního vlivu, jako evangelíci francouzští, mezi nimiž i on hrál tak důležitou roli. Ukazoval, že jejich povinností jest, aby vedli národ k zodpovědnosti a byli jeho svědomím. Toužil, aby utuženy byly svazky mezi evangelíky českými a francouzskými. Předsevzal si, že se postará, aby přeloženo bylo Jiráskovo "Temno" do frančiny a zvláště, aby dostalo se Francouzům životopisu Komenského a dobrého výboru z jeho spisů. Vzácná to semena, která rozsívati budou, doufáme pevně, jeho pokračovatelé. Po tomto posledním projevu odešel na léčení do nemocnice v Podskalí pod Vyšehradem, pookřál tak, že se mohl vrátiti do Paříže, nikoli však, aby pokračovati mohl dále ve svých plánech.

Snad právě dnes stojí nad otevřeným hrobem Denisovým učený svět francouzský. Snad bude možno, aby nad ním stáli i zástupcové osvobozeného Československa, aby vložili palmu vděku na hrob hrdiny, který se před půl stoletím přiznal k národu pokořenému a uvedl ho před soud světa jako národ hodný

cti a čestné, spravedlivé budoucnosti. Jest naší povinností, abychom i my, zde za mořem, hledíce z dáli na jeho hrob, věnovali mu posmrtnou vzpomínku.

Nad tím hrobem, v němž nám mizí přítel, jakým byl Arnošt Denis, v české hlavě kříží se vděčné úvahy s přemnohými otázkami. Zdá se mi, že největší z nich jest: Kde je příčina a tajemství tak plodného životního přátelství Denisova k českému národu? Proč pak si tento vzdělaný Francouz, syn velkého, svobodného národa, obral za svůj životní úkol dějiny národa malého, pokořeného? Obírajíť se práce padesáti let jeho života z největší části námi a Slovanstvem.

V tom není jen kus romantismu, nebo nějaký učencův koníček. V tom není politika nebo obchod, tvořící vypočítavé kombinace, jak to o nás činívali naši sousedé. Jeho zájem a opravdová láska k českému národu dá se vysvětliti jedině tak, jak Hugh Black ve své knize "Friendship" vysvětluje tento vzácný jev přátelství jednotlivců. Přátelství se nevyrobí, nekoupí, nevynutí, zvykově nevyvolá. Přátelství jest tajemný magnetism duše. Přátelé se potkávají, a přátelství je zde, jako zázrakem. My pak můžeme pouze říci: strhly je duše svojí konsonancí, svým souzvukem.

Takovým je v nejhlubších základech přátelství Denisovo. Nikoli vnější, hmotné zájmy, ale zájmy vnitřní, duchové, čistě ideální a ideové. Je to: souzvuk duše historikovy v jejích tajemných kořenech, splývajících samým podvědomím v tradicích rodu i kraje s tím, co tvořilo podstatu duše českého národa v jejích klasických projevech. Potkal se jako Jonatan s českým Davidem a "zamiloval jej jako duši svou." Zůstal v jonatanském přátelství v dobách naší děsné krise, kdy habsburský Saul zuřil a metal kopím války po českém Davidovi. Zůstal přítelem v soužení a jeho řeči, jeho vliv, jeho péro, zaostřené pro národ a jeho svobodu, to byly v pravdě směrodatné šípy Jonatovy, dle nichž i náš David Masaryk v cizině blíž nebo dál řídil svoje kroky.

Jeho rodové tradice, prostředí a vlivy, v nichž vyrůstal, předurčovaly ho k chápání zájmů, které tvořily smysl českých dějin. Jet' Denis rodákem historického francouzského jihu. Narodil se 3. ledna 1849 v městě Nimes v départmentu du Guard. Je to kraj, patřící k hornatině, kterou tvoří výšiny a lesné stráně cévennské, z jichž oblasti sbírají své vody řeky Garona, Loira a Seina.

Tento kraj měl svoji zvláštní, typickou duši i historii. Jet' to klasická půda mravní a náboženské opravdovosti, bránící se proti formalismu a despotismu Říma. Je to země, která živila lid silně demokratických tendencí a mužné odvahy a opravdovosti. Již od nejstarších dob středověkých v horách cévennských bylo útočiště Katharů a Albigenských. Lyon pak s Petrem Waldem a "chudými lyonskými" také rázem svým patřil k této oblasti. Zde bylo živo náboženskými společnostmi, které revoltovaly proti zneužívání náboženství a stály pro zdravé, apoštolské křesťanství. Proto také reforma Kalvínova zde měla tak připravenou půdu. Kalvín, právě v Nimes, rodišti Denisově, kázal s velkým úspěchem. Blízký Montpelier byl střediskem výchovy hugenotské mládeže, takovou francouzskou Mladou Boleslaví nebo bratrským Přerovem.

Když zrušen byl edikt nantský, 1685, a evangelíci francouzští po způsobu našich otců byli vykořeňováni mučením a dragonádami, tu právě Cévenny kladly nejtužší odpor. V lesích a skalách jejich skrývali se vyznavači evangelia, a když se zdálo, že vše jest ztraceno, když zbaveni byli chrámů, škol i kazatelů, tu podnikali zoufalé boje pro svobodu svědomí! Organisovali se demokraticky vojensky a nazývali se dle úboru svého Camisardy (chemise). Tu vyvstaly vůdčí hrdinské postavy: Roland, Jean Cavalier, dle něhož se zvali také Kavalíry. Jiný z nich, Laporte, založil zde tak zvaný "Tábor Věčného," z něhož se zpěvem

žalmů Goudimelových a Marotových dávali se v boj za svobodu svědomí zvláště v létech 1702—1705.

Toto hnutí pro svobodu svědomí a jeho obranu se vyznačovalo velikou lidovostí. Náboženství pravdy a svobody bylo heslem mužů, žen i dětí a přivádělo všech k ekstatickému nadšení. Když slyšíte nadšené apely lidových kazatelů a zbožné zpěvy davů, zdá se vám, že slyšíte předchůdce české reformace. S biblí v ruce volávali: "Mes frères amendez—vous, faites pénitence, la fin du monde approche!" t. j. bratří, polepšete se, čiňte pokání, konec světa se blíží! U všech se toto nadšení přiostřovalo v hotovost k obětem až do smrti.

Rodina Denisova pocházela z tohoto slavného camisarského kořene. Pochopíte tedy, že přirozeně všecky tyto hrdinné postavy minulosti, od Kalvína k těm cévennským nadšencům, mravní vážné ovzduší, to vše bylo vzácným dědictvím jeho duše. Nikde nebylo tolik společného jako mezi těmito evangelíky francouzskými a Čechami, kolébkou reformace. Nadšení zástupové a lidoví kazatelé připomínají dobu našeho předhusitského a husitského hnutí s jeho rušnými "tábory". Colligny má v Žižkovi svého slavného předchůdce. Roland, Cavalier a Laporte na svém "Táboře Věčného," připomínají našeho Roháče na Sioně a poslední zoufalou obranu Husitství. Nadšené děti, zvané "petit prophètes," malí proroci, připomínají naše husitská "pračata" a odvážná Isabela, husitské ženy, bránící se z vítkovského tábora. Nadšení pro čistotu křesťanství připomínalo mu zanícení doby husitské, vroucnost Českých Bratří a oduševnění, jež plálo v očích takových "Dětí čistého živého," jak je v horách českomoravských našla Tereza Nováková.

Nový, důležitý moment, který duši Denisovu takto předurčenou k přátelství pro Čechy strhl k reálnímu projevu a životnímu rozvoji, dán byl po nešťastné válce prusko-francouzské (1870), kdy nešťastná Francie po-

čala se ohlížeti víc, než kdykoliv jindy, po vzájemnosti slovanské: ruské, polské i české! Bylo to štěstím národa, že Denis byl z těch, které ministerstvo školství poslalo navazovati styky se slovanským světem, a že on byl určen do Čech, aby zde studoval slavistiku. Přímý zájem o Čechy vzbuzen byl u tohoto mladého Hugenota tím, co již v literatuře francouzské o Husitství a Husovi bylo učiněno přístupným. Nyní přišel tváří v tvář s pomníky slavné minulosti, Vrchlický uváděl ho do českého jazyka, Palacký k pramenům české minulosti, kdež tento začal hledati její duši.

Že Denisovo přátelství nebylo plané, že květ jeho vydal bohaté ovoce, ukazuje dnes jeho životní dílo historické. Vrátiv se do Francie po tříletém pobytu v Čechách (1872–1875) a přijav místo na lycyeu v Bordeaux, dal se hned do práce na dějinném materiálu, který v Čechách nasbíral, a již roku 1878 napsal dílo "Hus a válka husitská." Již to ukazuje, co ho u nás uchvátilo. Třeba toto dílo bylo založeno na českých pracích o Husovi a Husitství, hlavně na Palackém a Tomkovi, přece jest litovati toho, že dílo toto nikdy nebylo do češtiny přeloženo, ač jsme z Francie překládali mnohé jepice, bez nichž bychom se byli obešli. Tímto dílem přišel se mladý historik habilitovat na Sorboně. Z toho hlediska můžeme nazvati dílo Denisovo skutečným činem, neboť jím postavil Husa a Husitství a tím český národ nejen před učený svět universitní, ale před celý románský svět, tak protichůdný našim ideám. A to opravdu něco znamená.

Když jsem roku 1919 na cestě do vlasti osvobozené navštívil Sorbonu a procházel ty památné dvorany, vynikla mi tak silně tato myšlenka. Vzpoměl jsem si, že to jsou místa, kde od roku 1355 objevovali se Čechové. Tu býval rektorem Adalbert Rankonis, tu studoval Jan z Jenšteina, Matěj z Janova a Jeroným. Vzpoměl jsem si, že v síních této university vládl Gerson, tak zapřisáhlý nepřítel Husův na koncilu kostnickém. A nyní přišel mladý obhájce Husův po pěti

stech letech a ospravedlňoval tak nadšeně věc husitskou. Však prý také jeden z examinátorů mu řekl: "Zdali pak víte, pane kandidáte, že byste býval jistě upálen, kdybyste v patnáctém století na tomto místě byl zastával věci husitské, jak to činíte dnes?" Denis odpověděl: "Vím též, že oněm statečným Husitům a vítězným zbraním jejich děkuji, že dnes upálen nebudu."

Pak rok od roku přátelství jeho neslo nové a nové ovoce. Roku 1885 napsal "O počátcích Jednoty Bratrské" a roku 1887 "O Jiřím Poděbradském." Obě tato menší díla, také nepřeložená, ukazují zřejmě, co ho u nás nejvíce zajímalo. Díla tato byla přípravou k veliké práci, která se objevila ve velkých svazcích "Konec samostatnosti české" a "Čechy po Bílé Hoře," jimiž se stal důstojným pokračovatelem Palackého. Kdo se postaví před tuto obrovskou práci a uvědomí si, že ji napsal cizinec, ten musí obdivovati hloubku jeho zájmu a přiznati, že i při závislosti na českých pracích, jest to dílo monumentální a že v něm vystupuje nám největší náš cizojazyčný historik. Tím se stal naším mluvčím, naším Aronem před cizinou a hlavně světem románským.

Plodnost jeho přátelství zvýšena i jiným směrem v podzimu jeho života, kdy mráz války světové nám spáliti chtěl všecky naděje. Tu byl právě on pevným bodem, o nějž mohla opříti se naše zahraniční akce svobody ve Francii. Co znamenal zde, vyžadovalo by celou vzácnou kapitolu. On dovedl využíti pětistiletého jubilea Husova jako nástroje v boji za svobodu ve svém národě. Stal se redaktorem propagačního časopisu "La Nation Tchèque." Napsal propagační spisy "Válka" a "Slováci," kde vypsal smutné osudy našeho Slovenska a pláč našich slovenských bratří po svobodě. V díle "Velké Srbsko" slyšíte, že se chvěje struna přímluvy za Slovanstvo v duchu ideí našeho Wilsona. Jeho přičiněním založen byl ústav slavistický na uni-

versitě pařížské a jeho poslední příchod k nám byl novou pobídkou k všemožnému utužení kulturních styků s Francií.

Jeho přátelství však překvapuje nejen svým rozsahem a plodností, ale také svojí hloubkou a opravdovostí. On pravdivě pochopil náš národ a jeho genia. A to je víc, než cokoliv jiného. On nebyl pouhým kronikářem, archivářem, musejníkem, hledajícím ostatky a počítajícím trámce a hřebíky naší národní budovy. On hledal duši našich dějin, a tu musíme říci, že ji pochopil; pochopil, bohužel, lépe než mnohý Čech a český historik ducha Pekařova a jeho družiny. On ukázal, že dějiny jsou nikoliv dějištěm jen hmotných sil, ale dílnou sil mravních a duchových. A pochopit ducha, znamená pochopit život. Bez pochopení ducha všecka historická minutnost zůstává přece jen mrtvou, neživotnou, neúplnou a většinou nepravdivou.

On ukázal s obdivem, že Husitství a Bratrství ve své ideové síle jest vrcholem našich dějin, obdivuhodným prvkem duchové výše a neklamnou směrnicí budoucna. Pověděl nám, že naším neštěstím jsou nikoliv tato hnutí, ale naše zpronevěra těmto zásadám a principům. Uchýlili jsme se od společného zápalu pro čisté křesťanství a rozprášili jsme toto zdravé úsilí v dogmatických třenicích. Opustili jsme již v patnáctém století demokratický, lidový ráz, když šlechta naše porobila lid. Pak národ, těchto vnitřních tvůrčích sil zbaven, nepřáteli štván, snadno podlehl přesile z venku a uložen byl do hrobu bělohorského.

Toto vše pochopil tak snadno, že měl tajemný klíč, jímž bylo jeho hugenotství, jeho evangelictví. Těžko dovede pochopiti národní českou duši a ducha našich dějin, kdo pro tyto duchovní a náboženské hodnoty nemá pochopení. Vidíme to na těch, kdo začali psáti s pochopením naše dějiny, že to byli ti, kdo stáli aspoň nějak v sympatickém spojení s tímto náboženským kořenem. Vidíme to i na těch, kdo prohlašovali husitství za neštěstí národa a činí tak s Pekařem ještě tváří

v tvář se svobodou, která by měla býti jarem, v němž—konečně—mají vypučeti všecky ty plodné prvky, jež v nesvobodě mrazem byly spáleny.

My, Čeští Bratří, měli bychom vážně zastaviti se při počátcích naší svobody nad tím, co pověděl nám k uvážení o Českobratrství. "Dovedou umírati hrdinsky, ale příliš dlouho k tomu předem se připravovati." "Myslí příliš na obětování se, ale ne dosti na vítězství, vyzývajíce téměř neštěstí, nemajíce oné důvěry a oné bujaré veselosti, jimiž dobývá se úspěchu." "Náboženství vítězí jen tehdáž, má-li v sobě nebo v svých náčelnících něco bojovného, slavného a rytířského. Bratří jsou toliko mučedlníky, porážka jejich byla nevyhnutelná." "Skvějí se ctnostmi menšin, jimž není souzeno státi se většinami." "Jsou vlasti ctí, ale i nebezpečenstvím, neukojitelné jsou požadavky jejich víry, ohrožující svobodu jejich."

V těchto slovech cítíte duši, která se bolestí chvěje, že to, co bylo vnitřně tak krásné, nestalo se vítězným. Sleduje s obdivem, jak Bratří v počátcích, odstrašeni hmotným závěrem a pádem Husitství, úzkostlivě vrhají se na vnitřní stránku zbožnosti a jak ji přivádějí k nejobdivuhodnější jemnosti, vznášející se k výším orientalské duchovnosti a oddanosti, ale jak v poušti světa, kde tolik zhoubných bouří, stále cítí, že jejich díl v té jejich době jest jen: zachovat duši především, vypěstovat čisté lidi v ústraní. Jásá nad tím, když vidí, jak Jednota později pojala i všecky prvky kulturní a v kultuře vedla národ. Ale je mu líto, že nemohla hned v počátcích míti tak klidný, tolika zklamáními neotřesený život, aby mohla pojmouti celý život veřejný. Jako by vám řekl: škoda, že Jednota nemohla, že se pro své bolesti obávala, hrdinně zápasit se spoustami celého veřejného života. Škoda, že má Budovce až tak pozdě, a že takový Žerotín musí se bránit proti výtce, že "darů Božích v sobě udušuje," když života veřejného se straní. Zní mu to jako tragika, že vše to nejkrásnější stojí jako proti železné zdi nemožnosti,

před níž stojí Žerotín, když končí svoji Obranu slovy: "Nynější čas jest zlý, nad míru převrácený, hněvem Božím jako tmavými oblaky přikrytý, bídami, jako peklem nějakým pohlcený."

Tyto vážné, láskyplné myšlenky měly by býti naším východiskem a my, Čeští Bratří, v svobodném národě, jenž ve svém nezkaženém jádře touží po duchové náplni, měli bychom se ptáti, není-li to naše povinnost, abychom vykoupili tragiku našich předků radostnou vírou a hrdinným úsilím, znovu zkusit duchem Ježíšovým, hloubkou bratrskou pronikati celý život, se všemi kulturními složkami se všemi veřejnými problémy. My v šlépějích těch, kteří byli Českými Bratry mučedlníky, máme snažiti se býti Českými Bratry spoludělníky Božími i národa. K tomu bude třeba všech nás, s různými dary a viděními, ale jedním duchem a tendencí. Vždyť po tom toužil Komenský, když v Didaktice slovy písma mluvil k církvi českobratrské: "Zahrada zamčená jsi, sestro má, vrchoviště zamčené a studnice zapečetěná!" Byl to on, Český Bratr, který umíral v naději, že to, proč umírali Bratří, bude "ratolestí rostoucí přes zeď," že se k novým úkolům osvobodí.

To největší pak při Denisovi bylo, že jako přítel přišel zvedat, že učil doufat národ náš, i když psal "Konec" jeho samostatnosti a hleděl do jeho bělohorského hrobu. Tím se osvědčil pravým moderním historikem, jenž má býti učitelem budoucnosti. Přečtěte si slova, jimiž uzavřel poslední kapitolu "Konce samostatnosti..' Hlasem povýšeným volá: "Vítězové sice Čechům vyrvali zřízení jejich, samostatnost jejich, ano, téměř jazyk jejich a jméno jejich, ale nemohli odníti jim dějiny jejich. O dvě století později právě těmito dějinami se český národ obrodil a povznesl." A "Čechy po Bílé Hoře" končí přímo visí prorockou, že přijde doba, až celá Evropa zahoří ohněm všeobecného rozvratu, k němuž viděl sbírati se hořlaviny na všech stranách, že žáci Komenského zase budou bojovníky Žižkovými a tenkráte že s nimi bude celý svět. A stalo se. My

jsme toho svědkové. Veliký tento Francouz, jenž věřil v nás, přišel se před svým skonem osobně podívati na realitu této víry své. A my jsme vděčni, že touto svojí vírou podepřel i víru mnohých Čechů v lepší budoucnost.

Symbolem našich dějin z jeho péra jest mi hrob Rousseauův, jejž jsem navštívil v pařížském Pantheonu. Je to umělými, ručními řezbami zdobený sarkofág, přední strana jeho po způsobu dvířek se pootvírá a z nich napřažená ruka zvedá hořící pochodeň. Ze hrobu vzkříšení!, tak to zde zní. Takovou přátelskou rukou s pochodní naděje vzkříšení byla ruka dějepisce Denise, napřažená z přítmí hrobu Bílé Hory. A my ji, zchladlou, líbáme dnes v svaté vděčnosti.

Jen, aby náš národ slyšel v hloubi duše hlas jeho dějin, zvoucí k vzkříšení! Cizinec o něm věřil a on by neměl věřit sám? Věřil, když nebylo naděje a on by měl ztravovat svoji víru v budoucnost teď, když má plnou svobodu, když se k novému životu narodil? Kéž by přijal pochopení, kterým Denis pochopil naše hlubiny, kéž by přivlastnil si símě Komenského, jak on si ho přivlastnil, když do Francie spěchal s ideou: Francouzům dát také Komenského! Kéž se varujeme všech chyb minulosti a učiníme z nich stupně nové budoucnosti. A my, Čeští Bratří, věřící v budoucnost národa, proč bychom nevěřili, že budoucnost patří nejvyšším ideám, jež minulost odbývala slovy: svět jich není schopen! Kéž nepsal nadarmo! Kéž jeho rady jsou plénkami nové naší svobody, tak aby jeho pokračovatel ve Francii mohl někdy napsati: "Počátek samostatnosti," a ukázat v něm, že český národ se v pravdě našel, sobě i všelidským úlohám, jak pro ně stál v minulosti. Arnošte Denise, máme své svaté knihy: Biblí a Labyrint! Kéž jsou nám takovou i tvoje dějiny, až by se ve všech směrech splnilo to tvé: "Těmito dějinami svými se Češi i Slováci obrodí a povznesou!"

ODEBÍREJTE A DOPORUČUJTE

"Kostnické Jiskry"

TÝDENNÍK, budící české svědomí a pojednávající o všech veřejných otázkách v osvobozeném národě československém v duchu velkých otců našich husitských a českobratrských. Řídí se redakcí rodou Dr. Ant. Boháč. Vydává Jednota Kostnická v Praze.

Předplatné na rok $2.00

Všecky objednávky vyřizuje.

Administrace KOSTNICKÝCH JISKER
Praha II., Jungmannova 15.

Objednávejte! Šiřte!

Pamatce Denisově

k dostání po 25c na adresu

Rev. Joseph Kleneb,
2520 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Deacidified using the Bookkeeper process.
Neutralizing agent: Magnesium Oxide
Treatment Date: APR 2002

PreservationTechnologies
A WORLD LEADER IN PAPER PRESERVATION
111 Thomson Park Drive
Cranberry Township, PA 16066
(724) 779-2111

THE LIBRARY OF CONGRESS

FEB.71

N. MANCHESTER,
INDIANA

LIBRARY OF CONGRESS
0 009 475 579 7